

Västra Karups kyrka

56.4110, 12.7418

När vi träder in i Västra Karups kyrka gör vi samtidigt en tidsresa som tar oss långt tillbaka i tiden.

Man vet att det år 1156 under ärkebiskop Eskils tid fanns en kyrka här på platsen. Delar av denna kyrka ingår i den nuvarande och kanske hade den en föregångare i form av en stavkyrka.

Men för att se tydliga spår av den tidigaste stenkyrkan på platsen får vi vända blickarna mot dopfunten av sandsten, som fanns i kyrkan redan för mer än 800 år sedan.

Dopfat i mässing är dock från senare delen av 1500-talet.

Nu ska vi i tiden vandra framåt ytterligare några hundra år. Vi hamnar då i mitten av 1700-talet, då kyrkan fick ett torn. Det torn som finns här i dag uppfördes dock på 1840-talet efter ritningar av arkitekten Theodor Edberg. Nu ska vi inte gå händelserna i förväg.

Under 1700-talet byggdes många av den små medeltida kyrkorna i landskapet om eftersom befolkningen då ökat kraftigt.

I slutet av samma århundrade var det dax för Västra Karups kyrka att genomgå en omvandling. Socknen var då en av de folkrikaste i Skåne och för att få rum med församlingens alla kyrkpliktiga medlemmar byggdes kyrkan till åt öster, samtidigt som det långsmala långhuset försåg med en halvrund sakristia ritad av Per Wilhelm Palmroth vid Överintendentsämbetet, en av flera arkitekter som varit inblandade i kyrkans utformning.

När sedan det nuvarande västtornet uppfördes på 1840-talet gjordes också en tillbyggnad, en så kallad nykyrka, eller som den kallas här: Utbygget på södra sidan som ritades av Axel Almfeldt. Redan i början av 1800-talet hade det klagats över den svåra trängseln i kyrkan, och enligt en ritning från 1805 skulle kyrkan fått två korsarmar, men av ekonomiska skäl byggdes bara den södra.

Något om inventarierna.

Altartavlan från år 1800 har motivet Kristi korsfästelse, och är signerad den Skånske målaren Martin David Roth, som var utbildad på Konstakademien i Stockholm och främst verksam vid Lunds Universitet, där han bland annat var ritmästare.

Mattan framför altarrunden är komponerad av textilkonstnärinnan Barbro Nillson, och vävd hos Märta Måås-Fjetterströms verkstad i Båstad.

En av kyrkans ljuskronor - den som hänger längst åt väster - skänktes till kyrkan i slutet av 1700-talet av kvartermästaren Petter Blix Rodhe, av tacksamhet efter han återvänt från fångenskap i Ryssland.

Ett gåvobrev avslöjar att skeppet som hänger i södra korsarmen heter Carl XV. I brevet står det att "År 1868 förfärdigades detta fregattskepp Carl XV af sjömannen Pål Olsson Lindström från Glimminge, som skänkte detsamma till Västra Karups kyrka kva rest det upphängdes den 23 december samma år".

Kyrkans mekaniska orgel invigdes 1963 och är tillverkad av Paul Ott från Göttingen i Tyskland. När den invigdes fick den namnet "Albert Schweitzers orgel i Västra Karup, och det lär vara den enda orgel som bär hans namn.

I tornet hänger två kyrkklockor av malm. Storklockan tillkom 1708 och blev omgjuten både på 1700- och 1800-talet.

Mest känd är i dag kanske Västra Karups kyrka på grund av hovsångerskan och en av tidernas största operastjärnor Brigit Nilsson. Här på kyrkogården vilar hon vid sidan om sina föräldrar och maken Bertil. Graven finns nära ingången till koret, en ingång hon använde under alla de somrar hon gav gratiskonsert i kyrkan till förmån för hembygdsföreningen.

Birgit Nilsson dog 87 år gammal på juldagen 2005, men på egen begäran offentliggjordes hennes dödsfall först efter jordfästningen den 11 januari 2006.

Källor:

Folder: "Västra Karups kyrka". Dan Fredholm 1979.

Webb: Västra Bjäre pastorat.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Webb: Svenskt biografiskt lexikon.